

“Nõidküti” alguses laskus laest hõbedane toru, millest tuli välja Harry Potterit meenutav läikivas kuues poisike, kes tõmbas laval olevatelt lauljatelt katte pealt.

STUDIUM

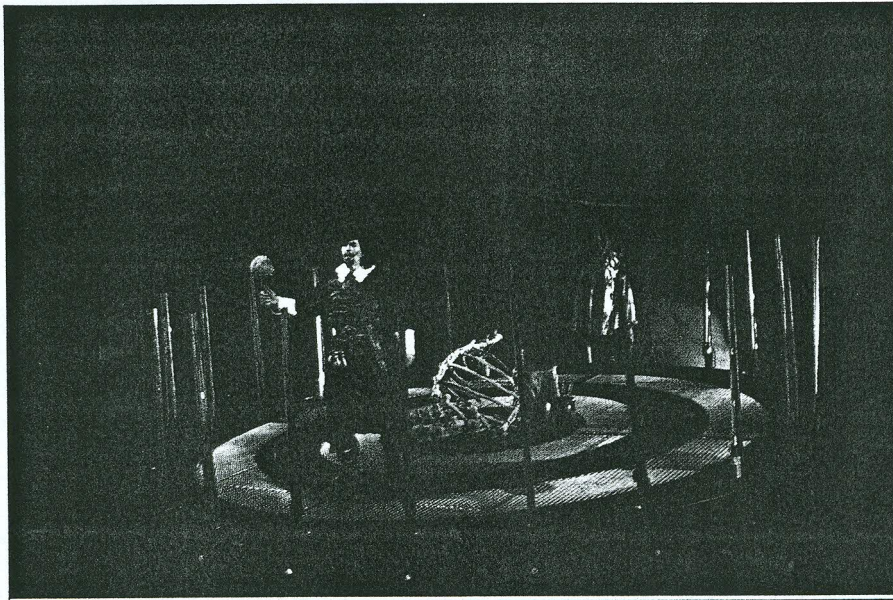
Vox populi ehk Kooliõpilaste mõtteid möödunud ooperisügisest

Järgmisel kolmel leheküljel annab ajakiri Muusika sõna muusikahuvilistele keskkooliõpilastele, kes jagavad oma muljeid ja tähelepanekuid Rahvusooperi Estonia sügisest ooperihooajast. Toimetusse laekunud kirjutistest jõuavad seekord lugejateni kattendid neljast huvitavamast ja isikupärasemast retsensioonist, mille autoriteks on Rocca al Mare Kooli 11. klassi õpilased. Arvustatava ooperietenduse valis iga noorkriitik ise välja, seepärast on mõneti ootuspärane, et neist kolm kajastavad eelmise hooaja uuslavastust, Carl Maria von Weberi rahvusromantilist ooperit “Nõidkütt”, ning üks Wolfgang Amadeus Mozarti ajatut meistriteost “Don Giovanni”.

Läksin Estonia teatrisse väikese ootusärevusega, kuna kuulsin, et seal olevat uus lava ehitatud, mida juhib täielikult arvuti. “Nõidküti” avamängu ajal, mis oli päris hea, püüdsin ette kujutada, milline see lava küll olla võiks. Pärast eesriide avanemist ei saanudki algul aru, et midagi oleks teisiti. Kuid mõne hetke pärast tuli üks poiss liftilaadse asjandusega laest alla ning tõmbas laval olevatelt lauljatelt siidise riide pealt. Vähemalt algus oli omapärane ja meelde jääv ning lootsin, et asi areneb samamoodi edasi, aga võta näpust... Kogu teos hakkas venima ning oli selline uimane ja laisk, ka aariad polnud suuremad asjad. Samas ei saa muidugi öelda, et ei leidunud ühtki huvitavat ja muusikaliselt nauditavat kohta.

Lavakujundus oli väga lihtne, kuid samas praktiline. Paljud olustikustseenid olid lahendatud kõrgtehnoloogiliselt – nimelt lasti laest lava kohale ümmargune ekraan, kuhu projitseeriti arvatist pilt. Olin hämmingus, nähes sellist tehnoloogiat ooperilaval. Algul tundus see kuidagi harjumatu ja ebasobiv, kuid hiljem sain aru, kui palju see tegelikult üldmuljele kaasa aitas. Ekraani kasutati mitmeti: küll näidati seal langevaid tähti ja kuud, siis jällegi puid ja põõsaid ning ooperi lõpus täitis see isegi märklaua rolli. Hardi Volmeri lavakujundus mulle meeldis.

Neeme Kuningas oli päris korraliku lavastusega hakkama saanud. Hästi olid organiseeritud massistseenid, kus kõigil oli oma kindel positsioon ning

Seitse võlukuuli: *eins* – tinglikkus, *zwei* – mäng, *drei* – aja relatiivsus, *vier* – (eba)usk, *fünf* – pluss ja miinus, *sechs* – muusika ja tekst, *sieben* – võlu. Roland Liiv jahimees Maxina.

solistid olid ilusti välja toodud. Minu lemmikstseen oli Hundikuristikku stseen, kus Kaspar (Leonid Savitski) ja Max (Ivo Kuusk) võlukuule valasid. Sel hetkel sulasid lavastajatöö, muusika ja lavakujundus imehästi kokku. Kuid üks asi jäi mulle arusaamatuks: miks oli lavastaja teosesse pannud mingi keebi ja suurte prillidega poisi, kes lihtsalt jooksis pidevalt ringi ja ei lausunud kogu etenduse jooksul sõnagi?

Üldiselt oli esinejate tase hea. Vaevalt, et nad kõik saksa keelt oskavad, aga ometi laulsid nad oma osa professionaalselt. Näiteks jäi mulle silma Janne Ševtšenko (Ännchen), kellel oli väga ilus hää ja kes näitles meisterlikult. See-eest ühe peaosalise, Nadia Kuremi (Agathe) näitlemisoskus oli pisut kehavõitu. Orkestri taset hindaksin kõrgelt, ka solistid Jaan Kerem vioolal ja Mart Laas tšellol mängisid oma osa väga puhtalt maha. Dirigeeris Jüri Alperden, kes on ühtlasi ka ooperi muusikaline juht, ka teda hindaksin ma "viiega".

Tauri Hütt

*

Seitse võlukuuli: *eins* – tinglikkus, *zwei* – mäng, *drei* – aja relatiivsus, *vier* – (eba)usk, *fünf* – pluss ja miinus, *sechs* – muusika ja tekst, *sieben* – võlu.

"Nõidküti" esimese vaatuse algul

lasti laest alla hõbedane torujas ruum, millest tuli välja väike hõbedases läikivas kuues poisike, kes tõmbas laval olevatelt lauljatelt kätte pealt. Mulle jäi algul mulje, et lavastuses on kandev roll just sel väikesel poisil, kuid etenduse lõpust ei õnnestunud seda küll välja lugeda. Ta lihtsalt viibis laval ja jälgis toimuvat, ei sobinud lavakujunduse ega ooperi tegevusajaga. Meenutas pigem midagi harry-potterlikku või kübekest praegusest tehnika ja arvuti ajastust. [---]

Hea ja kuri on "Nõidküti" tihedalt läbi põimunud, näiteks Kaspari ja Eremiidi vastandlikke rolle laulab üks laulja (Leonid Savitski), et musta ja valge vahelise piiri hägustumist veelgi rõhutada. Neeme Kuninga lavastuses ei ole tegelikult miski väga üheselt selgeks tehtud. Vaatajale jääb suur vabadus ise tegevuse üle mõelda.

Koos Hardi Volmeriga tõi Kuningas "Nõidküti" lavale ka seitse aastat tagasi Leedu Rahvusooperis, Estonia lavastuse jaoks osteri leedulaste käest samad kostüümid ja lava tagaseina kujundus. Kuna olin enne ooperi külastust Leedust toodud kostüümidest kuulnud, pöörasin neile erilist tähelepanu. Kostüümid olid ajastule vastavad ja tänapäevases linnapildis ei või neid kohe kindlasti leida. Samas ei olnud nende hulgas ühtegi ahhetama panevat või märkimisväärselt erilist (välja arvatud väikese poisi

hõbedane kostüüm).

Lavakujundus oli suhteliselt modernne. Publikut püüti võluda videoekraani ja valgusefektidega, mis minu meelest mõjuvad ooperi puhul kuidagi kummaliselt. Ooper võiks siiski jääda nendesse piiridesse, mis on meile harjumuspärased, ehkki pean tunnistama, et valgusefektid annavad lavastusele palju juurde.

Orkestri ja lauljate professionaalsus on kahtlemata peaaegu saja protsendi lähedal, kuid minule kui algajale ooperikülastajale nende võlu ilmselt täielikult ei avanenud. Mul ei tule hetkel meelde mitte ühtegi erilist või ilusat pala, mida meenutada. Kodus ma sellist muusikat ei kuula ning arvan, et üle paari korra aastas ma seda ei taluks. Enim meeldis mulle peaosatäitja Agathe (Pille Lill) laul ja hää.

Ooperit oli raske ja isegi veidi kurnav jälgida, sest kogu tegevus anti edasi saksa keeles ning teksti lugemine tundus kohati tõeliselt piinav. Üldiselt oli etendus siiski õnnestunud.

Birgit Juhanson

*

Ooperisse minnes olid mu lootused suured, kuid ausalt öeldes pidin veidi pettuma. "Nõidküti" etendus algas tavapärase toiminguga – orkestripillide häälestamisega. Seejärel kõlas avamäng, mis lõi mõnusa meeoleolu ja valmistas publiku ooperiks ette (mis ongi ju tegelikult avamängu ülesanne). Siis läks saalis täiesti pimedaks, kardinad avanesid ja algas esimene vaatus. Laval oli koor, kes kehastas jäägreid, vürsti kaaskonda ja külarahvast. See osa meeldiski mulle ooperist kõige enam – palju kiidusõnu koorile! [---]

Ooperi üht peategelast Agathet kehastas Nadia Kurem, kelle esitus näis mulle tuim ja imelik, nii näitlemisel kui ka laulmises oleks ta võinud natuke rohkem emotsioone panna. Vastukaaluks kõlasid Janne Ševtšenko kehastatud Änncheni aariad just nii, nagu lootsin kuulda – otse südamest. [---]

Mulle meeldisid ka väga dekoratsioonid (kunstnik Hardi Volmer), mis tekitasid tunde, et oled ise osa selles "Nõidküti" loos. Kuid minu arvates rikkusid üldmuljet visuaalefektid, mis olid natuke imelikud: näiteks näidati videoekraanil CD-plaadi kujutist,

Väljast
 ehk koolitõpilaste näitleid mõeldud ooperisüžees
 (Rocca ja Mare Kooli 11. klassi õpilased)

koljut ja veel imelikke virvendusi, mille otstarbest ma aru ei saanud. Arvan, et selline 19. sajandi ooper, mis on niisamagi võimas, ei vaja enda kõrvale 21. sajandi leiutisi. Nii kaob igasugune romantismiajastu tunne. [---]

Publik tundus olevat rahul ja osatäitjad kutsuti mitu-mitu korda tagasi, sest aplaus ei tahtnud kuidagi lõppeda. Imelik oli ainult see, et kohe, kui kardinad langesid, nägin mitmeid inimesi juba saalist väljumas. Kas siis pole aega viis minutit avaldada oma austust inimestele, kes töötavad päevad ja ööd, et tuua publikuni nii kõrgetasemeline etendus? Kui minna teatrisse, kontserdile või ooperisse, siis peaks selleks aja maha võtma ja kõike otsast lõpuni nautima.

Brit Puskar

*

Ühel sügisel pühapäevaõhtul avanes mul võimalus nautida Mozarti üht kuusimat (ja võib-olla ka parimat?) ooperit "Don Giovanni". Läksin Estonia teatrisse eelarvamusega – olin aasta tagasi näinud Miloš Formani filmi "Amadeus", kus näidati üht episoodi nimetatud ooperist, nimelt finaali. Kuna see oli väga dramaatiline ja süнге, olin peaaegu kindel, et kogu ooper on selline, kuid tol õhtul pidin oma arvamust muutma. Algul ei saanudki ma aru, kas tegemist on koomilise või tõsise ooperiga. Tõsiasi on aga hoopis see, et ta on mõlemat, ja enamgi – ühendab ju "Don Giovanni" endas kolme ooperistiili: *opera buffa*, *opera seria* ja *Singspiel*. Kogu tants ja trall toimus korraka mitmel tasandil – midagi naljakat, midagi dramaatilist, midagi huvitavat, midagi ennekuulmatut, midagi ilusat, midagi häbiväärset. [---]

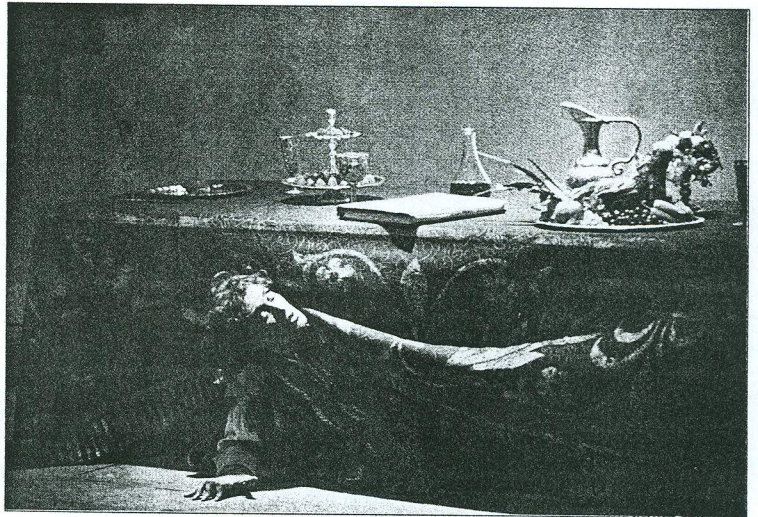
Ooperi nimitegelane võrgutab kõiki naisi, keda suudab. Ning ta suudab – mees on läbi aegade loendamatu hulgal naiste päid segi ajanud, kõike seda loendamatu on aga loendanud tema niivõrd-kuivõrd ustav teener Leporello. Niikaua kui don Giovanni tekitas kaost daamide seas, polnud see talle ohtlik, kuid mängimine surma, saatuse, teispoosuse ning jumalaga hukutab ta viimaks. [---] Kõige enam nautisingi ooperi lõppu. Muusika, mis oli uskumatult võimas, tossupilved ja lavalt kostvad mürinad – see kõik tekitas minus külmavärinaid. Ja austust Mozarti vastu. Kahjuks oli saal pooltühhi ning see häiris,

Niikaua kui don Giovanni (Rauno Elp) tekitas kaost daamide seas, polnud see talle ohtlik... Talupiigat Zerlinat (Janne Ševtšenko) võrgutamas.

... kuid mängimine surma, saatuse, teispoosuse ning jumalaga hukutab ta viimaks. Laua all peidab end saatuse eest don Giovanni hirmunud teener Leporello (Ain Anger).

FOTOD HARRI ROSPU

sest oleksin tahtnud, et lauljad-pillimehed saaksid oma töö eest väärilise aplausi. Eriti lauljad, kes tolleagsetes ooperites pidid nii mõnigi kord pikki noote võtma – kunagi oli see ju publikule märk, et pingutaja on professionaalne.

Mozart on teinud huvitavat tööd, sest erinevate karakterite iseloomujooned tuleksid ooperist välja ka siis, kui kuulaja oleks pime ja ei teaks teose sisust midagi – tegelaste muusikaline erinevus on nii paljuütlev. Näiteks donna Anna, don Ottavio ja donna Elvira laulavad *opera seria* stiilis, Zerlina ja Masetto on *Singspiel*'i karakterid, Leporello kuulub *opera buffa* žanrisse.

Lauljate koosseisu valides on Neeme Kuningas lähtunud täpselt vastavusest rollitüübile. Laval on valdavalt noored, oma tegelaskujude eakaaslased, sellest ka lavastuse teesklematu hoog ja lennukus. Mõned aspektid lavastuse juures mulle aga ei meeldinud. Näiteks

donna Elvira, kes on teatavasti don Giovannist rase, patsutas liigagi tihti oma suurt kõhtu. Ning tema teenijanna sõi ühes stseenis häirivalt kaua ühtainsat banaani. Nojah, kuskil pidi ju ooperi koomilisus kajastuma. Kuigi ka külamees Masetto (Väino Puura) oli kohati liigagi kohmetu ja halenaljakas. Don Giovannit kehanud Rauno Elp sai aga võrgutaja rolliga kenasti hakkama. [---] Millegipärast meeldisid mulle rohkem dramaatilised stseenid ning ka lavakujundus oli nende jaoks ülimalt sobiv. Üllatav, et aina ringiratast keerlev lava suutis ikka ja jälle kontekstiga sobituda.

Mida muud veel tahta? Muusikast täpselt lähtuv, tugeva dramaturgia ja selgete lavastuslike aktsentidega muusikateater selle sõna parimas tähenduses.

Ly Reinik